

RESURGIMENT

SUMARI

TEXT: Commemoració.—Fent historia, per Francesc Colemer.—Regraciament.—De la Catalunya heroica: La caiguda de Barcelona, 11 de setembre de 1714.—Optimisme, per Muralla.—Englantines: A Catalunya en l'onze de setembre, per Gracieta B. de Llorens.—Crònica de Catalunya, per R. Q. A.—Filipines lliure, per Joàn Nut.—Catalans, germans de patria.—Sostenidors de RESURGIMENT. — Nova antologia, Poetes catalans contemporanis: A un amic, per Joàn Draper. — La capital de Catalunya: Evolució progressiva de la ciutat, 1714 - 1916. — De l'art musical, per J. M. Vázquez.— Trista gesta, per Sensus.— Catalanofobia, per Ll. Subirachs i Cunill.—Homenatge al malhaurat mestre Granados.—Casal Català: Jocs Florals, any IX. — Revista de revistes, per N. i M.— Notícies.— Avis d'administració.

GRAVATS: Moment d'ésser esposada al poble la bandera de Santa Eularia.—En Rafel Casanova, enarborant la bandera de Santa Eularia, cau ferit.—Panorama de Barcelona, en l'actualitat. — Vista del barri de Ribera (1714). — Vista de la ciutat de Barcelona, durant el siti de 1714. — Perspectiva de la ciutat i el port des de Montjuic.— Apat de germanor, celebrat en el "Centre Català de Mendoza". — Homenatge al malhaurat mestre Granados: Aspecte de la sala del teatre Victoria, durant el festival.

— INSTITUT MUSICAL —
FONTOVA

Fundat el 15 d'abril de 1904

— Subvencionat pel Govern Nacional

DIPLOMA D'HONOR
i DUES MEDALLES D'OR
EN LA EXPOSICIO UNIVERSAL DE GANTE (BELGICA)

El més important de la República per sa excel·lent re-
glamentació i eficaç ensenyança musical moderna i el més
acreditat per sa administració model.

CONRAD FONTOVA - LLEÓ FONTOVA

Directors Tècnics

JOAN B. LLONCH

Director-Gerent

o o o

CARRER CALLAO, 511, "Secció Central"

Unió Telefónica, 438, Llibertat

Carrer Independencia, 2909

"Secció Sur"

Carrer Rivadavia, 6887

"Secció Flores"

Carrer Echeverría, 2228

"Secció Belgrano"

Exàmens generals per boles numerades

20 sucursals a províncies

RESURGIMENT

Any I.

Buenos Aires, setembre de 1916

Núm. 2.

COMMEMORACIO

El record de nostra història, sovint ens porta a meditar al marge de jets ocorreguts en les seculars èpoques esplendoroses de la nació catalana. D'eixes meditacions serenes, deriva la jè que tenim en el futur per a reivindicar els atributs nacionals de Catalunya.

Avui hem obert el llibre de la història patria, i una fulla, orlada en negre, ens ha parlat de dolor, de mort, de martiri... Per ella hem comprès l'heroicitat d'un poble que no's resigna a ésser esclau; d'una raça forta, ardida, que cerca la mort heroica ans de viure una vida sense llibertat; d'uns homes braus, grans patriotes, que senten en llur esperit la fermentació de les idees noves, humanes i no vacil·len davant del perill, caient vençuts, però amb noblesa, ans de doblegar-se a l'albir de l'invasor.

Aquests són els màrtirs de l'any 1714. L'exemple llur, ens encoratja, ens enorgulleix. Si Catalunya no hagués caigut així, no fórem dignes de la llibertat suprema que anhelem.

S'ha dit que els herois del 1714 cometeren l'error de posar-se de part de l'arxiduc Carles d'Àustria. Sabut és que Felip V els hi negava i restringia llurs drets. L'altre els hi prometia major llibertat. Davant l'evidència d'un règim junest, s'oposava la possibilitat de millor vida. Catalunya obté per ço darrer i, per tant, dejensà la seva llibertat.

* * *

La desnacionalització de nostra patria sigué evident. La força, triomfant, reduí a silenci els bategs de l'ànima catalana. Amb les costums exòtiques s'imposà una llengua trasplantada, i la nostra perdé la oficialitat, essent bandejada dels tribunals i de totes les corporacions doctes.

Però ni la força, ni tots els enginyers posats en pràctica, lograren fer brollar, de llavis catalans, altra llengua que la nostra, i així, amorosament recullida en les llars dels nostres avis, ha arribat una època gloriosa per a ella, i amb el seu renaixement resurgeix, amb impetuós anhèl, el voler reivindicatiu de la raça catalana.

Catalans! Commemorem aquella gesta heroica per l'esperitualitat que'l jet encarna! Venerem a aquells herois màrtirs de la llibertat de Catalunya! Però, venerem-los només. No volgüem imitar-los. Puix si, com ha dit una preclara intel·ligència catalana, l'ésser màrtir de una idea, és ésser vençut amb ella, nosaltres, que sentim la virtualitat d'una ideologia santa, arborar-nos l'esperit, no volem ésser vençuts: volem ésser triomfadors!

FENT HISTORIA

La luctuosa efemèrides del 11 de setembre de 1714 ens fa girar els ulls enrera, i ens porta a estudiar en les planes de nostra història quines foren les causes que portaren tan fatal conseqüència a Catalunya, i elles ens parlen clar, elles ens posen de manifest que la trista i heroica data va tenir el seu germe en el segle xv.

La mort d'en Martí l'Humà, en l'any 1410, últim rei de la casa de Barcelona, sense successor, va ésser el motiu de que se celebrés l'anomenat Parlament de Casp, en el qual per la influència de frà Vicens Ferrer, fou el·legit rei el castellà Ferràn d'Antequera (1412) contra el parer de la majoria dels compromissaris catalans que votaren pel Comte d'Urgell, anomenat Jaume el Desdixat, el qual tenia dret a la corona, més que cap altre.

Amb l'extinció de la dinastia catalana i el casament d'en Ferràn d'Aragó amb Isabel de Castella en 1469, vingué la influència castellana sobre nostra patria, i començà la desnacionalització dels catalans, que determinà la decadència de les institucions polítiques de Catalunya.

Durant el regnat dels reis catòlics esdevingué el descubrimment del nou món, fet que també tingué per a Catalunya terribles conseqüències econòmiques, degut al famós codicil del testament de Isabel la Catòlica pel qual els ciutadans de la corona catalano-aragonesa quedaren exclosos, baix pena de la vida, del comerç amb les Amèriques.

Els catalans, doncs, quedaven reduïts al comerç del Mediterrani, mar que havia quedat fóra de les grans rutes comercials, ademés d'ésser molt perillós per estar infestat de pirates.

Si aquest fet fou funest per a la vida econòmica de Catalunya, no ho fou menys per a la seva esperitualitat, puix amb ell s'ofegava l'expansió de la llengua catalana, privant-la de que prengué arrels en el nou continent i fos adoptada per les novelles nacions americanes, com ho van ésser la portuguesa i la castellana. Castella, amb el codicil de Isabel la Catòlica, pegà una punyalada en el cor de Catalunya.

Produïda la ruïna econòmica de Catalunya i corcades ses institucions per influències estrangeres, se produí un malestar en el poble, que determinà en l'any 1640 la revolta del Corpus de Sang, i en Claris declarà la independència de Catalunya; després pactà amb França, aquesta no li fou fidel, i en 1652

tornà a formar part de l'estat espanyol, perdent en aquelles guerres son territori ultrapirinenc, però salvant les institucions catalanes.

La desnacionalització dels catalans iniciada en el segle xv, anà accentuant-se. Els nobles abandonaven la patria per a anar a viure a Castella, posant-se al servei dels seus reis. Els nostres escriptors menyspreaven el propi idioma adoptant-ne un altre que'ls hi era estrany i així les institucions catalanes, sense orientació nacional; vingué la guerra, que han donat per nomenar-la de successió, a principis del segle xviii, i Catalunya que, a pesar de tot, encar conservava la consciència del seu ésser, intervingué en la lluita entre Felip V i l'arxiduc Carles d'Àustria, posant-se amb aquest últim perquè li prometé regonèixer les seves llibertats.

Fou la darrera esperança. Abandonada la patria nostra per l'arxiduc, lluità sola contra les forces franco-espanyoles, i després de tretze mesos de siti la capital de Catalunya caigué en poder de l'invasor.

La desnacionalització fou completa. Catalunya obeí servilment a la força opressora, i, durant un segle i mig, restà com feta cendres.

* * *

Una claror redemptora il·lumina actualment el cel de Catalunya. Aquesta ha recobrat la consciència del seu ésser i es disposa a viure una nova vida. Els catalans van retornant a la patria i la patria al món.

FRANCESC COLOMER.

REGRACIAMENT

La publicació de RESURGIMENT ha donat motiu al comentari més encoratjador que s'ha palesat obviamment amb les expressives comunicacions que'ns arriben de diferents indrets de la República i de les capitals de l'Uruguai, Xile i Paraguai.

Es esperançador aquest esclat d'entusiasme, i ens enardeix per a la lluita.

Sols un prec dirigim des d'aquestes pàgines, bò i regraciant als qui ens han manifestat la seva satisfacció: RESURGIMENT, per a dur a feliç terme la dura empresa que s'ha imposat, li cal l'esforç de cada ú. Si us entusiasma la seva obra, teniu el dever moral de sostenir-la.

La patria confia amb vosaltres. Per ella clama avui RESURGIMENT.

DE LA CATALUNYA HEROICA

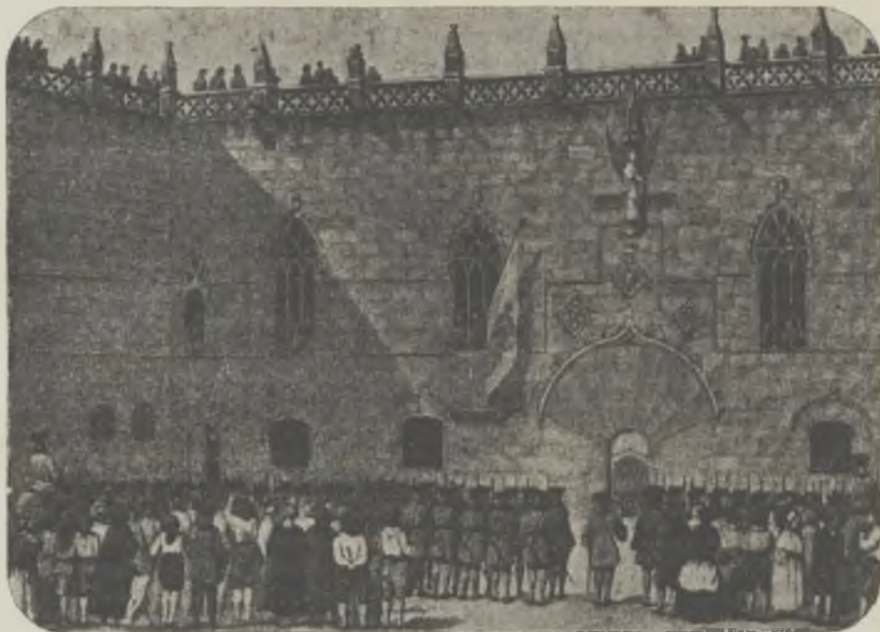
LA CAIGUDA DE BARCELONA

11 DE SETEMBRE DE 1714

A dos quarts de cinc de la matinada del dia 11, el dispar de 10 canons i 20 morters, sense bala ni bomba, fou la senyal d'avançar donada a les tres importants columnes enemigues llançades a l'assalt de les bretxes i baluards. Aquestes tres columnes, que devien atacar simultàniament per la dreta, esquerra i centre, eren formades per uns trentacinc batallons de tropes perfectament reglades i eren comandades pels més renomats generals dels exèrcits espanyol i francès. Una quarta divisió de dotze batallons comandada pel mateix Mariscal Berwik, era encarregada

Davant l'impetuositat de l'atac, els guardes dels baluards i muralles, refets de la sorpresa, feren nodrit foc de fuselleria, però degut a no fer-se les senyes convingudes per mitjà de coets i a no sentir-se el toc de sometent des de la Catedral, continuaren els llocs avançats sense notable defensa, lo qual aprofitaren les tropes enemigues per a introduir-se ràpidament en importants posicions de la plaça.

Apercebut el general Beller, quefe de dia, del greu perill que menaçava a Barcelona, ordenà que's tiressin els coets de senya per

Moment solemniàl d'ésser esposada al poble la bandera de Santa Eularia al finestral principal de la Casa de la Ciutat, el dia abans de començar el siti de Barcelona (24 juliol 1713). El dia 11 de setembre de 1714, en Rafel Casanova la tregué del finestral per a dur-la a campanya.

de mantenir-se a la expectativa per a acudir allí on fes més falta.

Amparades les forces enemigues en la fosca de les primeres hores del dia, avançaren fàcilment i atacaren gaire-bé per sorpresa, per la dreta, el baluard del Portal Nou, i les seves gola i bretxa per a ocupar el rec dels molins i un dels caps de la trinxera reial construïda per la plaça per a protegir a la gent dels baluards. La columna del centre atacà al propi temps la bretxa del flanc de Sant Daniel, mitja lluna i baluard de Santa Clara, la seva bretxa gran — per la que passava un batalló de front — i embestí ademés la porta vella de Sant Daniel i Canalatge, procurant apoderar-se de la Ribera i arribar també a la trinxera reial. Entretant la tercera columna, per l'esquerra, embestí les bretxes de la Torra de Sant Joàn, reducte de Santa Eularia, i del baluard de Llevant fins als molins de vent situats a la mateixa muralla.

a que des de la Catedral es toqués a sometent; però la metxa no estava preparada, per haver-se canviat els oficials de vigilància i aquest descuit produí una momentània impressió per temor de que aquella falta respongués a una traïció. Tant el general Beller com el Coronell de guardia al regonèixer lo greu d'aquella falta, s'apressuraren a esmenar-la en el possible i després de manar tres vegades, sense resultat pràctic, que's tiressin els coets, fa que dos sargents corrin a la torra de la Catedral i toquin a sometent, mentres per altra banda envia un ajudant per a que avisi al general Villarroel i al Govern, el perill imminent en que's troba la plaça, pel fulminant atac dels enemics a les bretxes i llocs avançats.

El Conciller en Cap, trobant-se en sa casa, a les cinc de la matinada, a l'heure esment del que ocorria, sortí acompanyat dels seus ajudants i ordenances, dirigint-se cap a la

capella de Marcús, però advertint que les bales de fusell arribaven fins aquell lloc, retrocedí amb els seus i es personà ràpidament a la casa de la Ciutat per a conferenciar amb la 24.ª i pendre les resolucions més precises per a contenir l'assalt.

Entretant l'enemic embestí contra'l Portal Nou i baluard i monestir de Sant Pere, defensats per dugues companyies que foren acorralades pels castellans, però ajudades més tard per altres forces de la Coronela, aconseguiren escapar i refugiar-se a l'arc i torra de Junqueres. No foren menys defensades les posicions de Santa Clara i Llevant així com les 7 bretxes obertes en totes les muralles, però per no haver acudit amb la rapidesa necessària els reforços que devien contenir a l'enemic, aquest aconseguí apoderar-se de les tres importants posicions esmentades. En aquest moment l'enemic, creient-se vencedor, feu tocada de parlament, que la plaça no correspongué.

Però dintre la ciutat les campanes brandaven a sometent i els ciutadans, refets de la sorpresa, cuitaren a cercar les armes i en un moment fou organitzada la gent de manera que fes impossible a l'enemic l'entrada a la ciutat.

El general Villarroel a pesar d'haver dimissió el seu càrrec, veient el perill en que's trobava la plaça, es posà immediatament al cap de les forces i repregué la direcció de la defensa, avisant-ho així als Concellers. Seguidament envià reforços als llocs de més perill i feu avisar als Concellers de que ja era hora que traguessin a campanya la bandera de Santa Eularia.

L'enemic avançava lentament però enèrgica, i ja la trinxera reial, construïda per a defensar les bretxes, era amenaçada seriament. En aquesta posició s'hi lliurà seguidament un horrorós combat a l'acabament del qual quedava en poder dels borbons part de la trinxera.

El general Villarroel ideà el següent plan de defensa que comunicà al Govern. El general en quefe amb tota la cavalleria i part d'infanteria atacaria el baluard de Llevant; el Conciller en Cap i el general Beller, amb la bandera de Santa Eularia i amb les forces de la Coronela i paisans, atacarien el Portal Nou; que'l general Thoar fes lo propi per Sant Agustí; que's possessin canons a la plaça del Palau, Born, i enfront del Portal Nou i en els Estudis, Portaferrixa, Boqueria, Escudellers i Dressanes; que s'enviessin municions, queviures i beguda per als combatents i, finalment, que el general Villarroel esperava la resposta al Born.

Els Consistoris i les Juntes, acordaren executar seguidament el plan proposat, resolent treure a campanya les banderes de Santa Eularia i Sant Jordi.

A les sis de la matinada es publicà un bàndol manant agafar les armes a tots els majors de 14 anys. A la mateixa hora i al toc de generala començà l'execució del plan d'En Villarroel. A les set, llestos ja tots els prepa-

ratius, En Rafel Casanova es feu càrrec de la bandera de Santa Eularia i es posà seguidament en marxa la columna, pujant per la muralla de Junqueres i rompent seguidament el foc contra l'enemic que ja s'havia apoderat de part de la muralla. Entraren en foc els canons i davant la columna tan compacta dels catalans, l'enemic retrocedí fins a l'hort d'En Fabà on fou horrible la batalla. Alentats els d'En Casanova obligaren als castellans a retirar-se cap al Portal Nou, recobrant de passada el baluart de Sant Pere i foragitant-ne als assaltants als que'ls foren preses quatre banderes.

Mentres aquesta acció és realitzada, el reste del plan d'En Villarroel es desenrotllà igualment. Un cop el General en Quefe hagué esment de la empena de la columna del Conceller en Cap, dividí les seves forces en quatre partides, tres de les quals atacaren per diferents indrets l'enemic, mentres ell al davant de la cavalleria i infanteria entrava a la plaça d'en Lluç des del Born.

Al trobar-se l'enemic tant fortament combatut, multiplicà el foc i reforçà els seus contingents rebent als catalans amb tant extremat foc de canó i fuselleria que al cap d'avall del desesperat atac d'aquests, ferits els generals Villarroel i Ramon, la cavalleria i les partides que cooperaven amb ella, degueren retrocedir prenent posicions a l'entrada del Born, i carrers de Roldó, Bella i Micó i impedit que l'enemic avancés pel baluart del migdia i barri de Ribera. Ferit el general Villarroel, no permeté ésser retirat a casa fins que foren preses totes les mides per a contenir l'enemic i encara abans feu avisar al general Sanz que prengués el comanament de les tropes que's trobaven a la Plaça del Palau, ordenant fos construïda i fortificada una barricada des d'aquella plaça a la Porta de Mar.

En el baluart de Sant Pere, es continuava ardidament el combat. Amb En Casanova al cap, aquells valents avançaren tant impetuositament que arribaren a reprendre per dugges vegades la bateria de canons i morters situada a la muralla del mateix baluart, i finalment embestint a la baioneta a l'enemic el llançaren definitivament de les seves posicions.

Però no podia ésser durable tan gran victòria; refets i augmentats els borbons, atacaren a la columna catalana tan desesperadament i en tan gros nombre que aquells retrocediren lentament per la muralla, dessota una pluja de bales horrorosa. Fou en aquest moment quan per desgracia de Barcelona un projectil alcançà al darrer Conceller en Cap, qui, al sentir-se ferit, esdevingué extremadament pàl·lid, i vacil·lant; però enarborant encara la gloriosa bandera de la ciutat, caigué entre els seus. Hi hagué un moment de confusió, però sedents de venjança per les valioses pèrdues de preclars patricis que havia sofert la columna, augmentà l'ardidesa dels catalans i si bé degueren abandonar el baluart i mo-

nestir, a tan alt preu recuperats abans, ho pogueren fer amb complet ordre i sense que l'enemic pogués copar per complet aquella columna de valents.

A l'enterar-se el Govern del desgraciat accident ocorregut als heroics capdavanter, es reuní en Junta, entre nou i deu, per a examinar la situació que's calificà de desesperada. En aquesta ocasió el coronell Joàn Francisco Ferrer, al qui totes les versions acusen de traïdor per estar en relació amb l'enemic, proposà que se suspengués el foc, fent-se tocada de parlament. Indignats justament els reunits refusaren unànimament la proposició. La Junta resolgué que'ls seus individus, dividits per barris, corressin als llocs de perill animant a la gent que combatia. Però a pesar d'haver-se refet una mica l'esperit dels barcelonins amb l'anterior mi-

Aleshores fou com un darrer baluart la barricada de la Plaça del Palau. Allí acudiren tots els ciutadans, i tancant totes les travessies amb mobles, carros, etc., s'apresten els barcelonins a vendre cara la seva darrera espurna de llibertat. Els generals han acudit a la barricada i halenten al poble amb la seva presència. També el canonge Mn. Jaume Anglada, parla al poble i unint l'acció a la paraula pren al seu càrrec una de les quatre bateries establertes a la Plaça i barricada. L'atac dels castellans no's feu esperar i el foc en aquest moment arribà al seu major grau. Però els enemics eren deu voltes més i els barcelonins es veien cada vegada més voltats de foc i més apretats per aquell cercol de la soldadesca invasora.

Entretant, els Concellers, Diputats, Braç Militar i les Juntes, reunits, acordaren fer la

El Conceller en Cap, Rafel Casanova, enarborant la bandera de Santa Eularia, cau ferit, al foragitar les hordes enemigues [del baluart del Portal Nou.]

da, ben aviat la nova de la desgracia dels Casanova i Villarroel, escampà per tota la ciutat una halenada de desencoratjament, i ja des d'aquest moment, el que havia estat moviment d'avançada per a treure als castellans dels baluards i muralles, es reduí a lluites sagnantes, sostingudes ja en els carrers de la ciutat disputats pam a pam per aquells darrers catalans lliures. Però encara l'esperit dels barcelonins havia de revifar-se amb l'idea de venjar el mal causat a la Patria per tan barbre invasor. Encara, després que l'enemic hagué prè les posicions proposades, fou llançat novament del baluart del Portal Nou, que fou guanyat i perdut onze vegades i al caure darrerament en poder dels assaltants fou arborat pels de la plaça, morint en l'explosió tots els enemics que s'hi trobaven.

La lluita seguia arreu i l'enemic paulatinament i a costa de centenars de víctimes anava avançant i prenent carrers i places.

darrera crida al poble, participant-li la resolució de prosseguir la defensa i de sucumbir abans que rendir-se al cruel enemic que trepitjava la llibertat de Catalunya. A les tres de la tarda era feta pública per mitjà de pregó, tan extrema resolució i seguidament foren enviats membres del Govern per a participar la resolució presa, a les tropes i defensors de la ciutat.

Pocs moments després la heroica i sens parell defensa de Barcelona era finida traïdorament. En efecte, a l'anar els individus del Govern a cumplir la seva missió, es trobaren amb el coronell Dalmau qui els digué que'l general Thoar, d'ordre segons es deia d'En Villarroel, acabava de manar fer tocada de parlament i que per tant s'havia sospès el foc per ambdues bandes.

Així, sobtadament acabà per a no recomençar ni després de dos cents anys, aquella lluita d'un poble que's disposava a sacrificar-se per la seva independència.

OPTIMISME

Cada any, en tal dia com avui, no podem menys que dedicar un modest record als herois que braument lluitaren per la conservació i integritat de nostres furs, en mal-hora arrebaçats.

Els sembraren la llevor; altres amb llur obra hi aportaren la saba que hi mancava, i així l'arbre que simbolitza l'amor a la patria cresqué ubèrrim i amb ufana, fins arribar a cobrir amb son brancatge a tots els fills que a son redós conviuen.

A cada florida esdevé més sapat, esclata amb més braó, a l'ensem que el fruit és més saonat. Quan totes ses branques, rublertes de vida, sacudeixin ses ales, el vent de tempesta que així les sotmogui portará envollada una trista nova per l'usurpador: el que Catalunya amb noble revolta, havia conquistat son dret a la vida.

Un sà optimisme abranda nostre ésser, la confiança en un demà rialler per a nostra patria manté viu nostre entusiasme. No son nostres esperances, quimeres, somnis irrealitzables que la passió, com a bons fills, sentim per la mare patria, per Catalunya, ens fa aparèixer com a quelcom possible i real. Cal sols per a convèncers de que nostres ideals no són una utopia, sinó una vivent realitat, cal sols, repetim, girar la vista a nostre entorn i estudiar un xic els sentiments que nien en el cor de la joventut actual.

Aquesta joventut, tan preparada intel·lectualment per a la lluita de idees, tan disposada al sacrifici, ha d'ésser la que ha de depurar i engendrar en els cors verament catalans l'amor a nostra llengua, usos i costums, que equival a dir l'amor a Catalunya.

Aquella despreocupació i bonhomia que caracteritzava a nostres avis i àdhuc a nostres pares, quan d'algun problema català es tractava, afortunadament ha desaparegut, i avui quan es discuteix quelcom que afecta a Catalunya, quan pretenen trepitjar nostres drets, els ànims s'exalten i un vibrant crit de protesta fendeix l'espai donant fè de vida de la voluntat de un poble.

En aquest jovent descansa el pervindre de la patria. Ells seràn els creadors d'una generació ferma en principis, fortament arrelats, contra els que s'estrellaràn totes les temptatives que l'enemic comú emplei per a atiar l'odi entre germans.

La dona és també un dels factors primordials pel resurgiment d'una raça; sa cooperació es fa casi indispensable. Ella inculca a sos fills l'amor a la causa santa; sa paraula, sadollada de dolcesa, porta als cors el convenciment.

Podem dir-ho ben alt i amb força orgull: l'ànima de nostre poble, la joventut, ens pertany i acompanya. Hi haurà encara qui s'atreveixi a discutir-nos el triomf?

MURALLA.

Montevideo, setembre de 1916.

ENGLANTINES

A CATALUNYA EN EL ONZE DE SETEMBRE

No's marceixen, ma Patria, les corones que nostres cors teixeixen constantment; les corones d'amor i d'esperances, dels grans records les palmes i els llores. En tot instant, o! Catalunya aimada, el cor, per Tú, enamorat, glateix! Quan d'any en any, a renovar les palmes les legions de tos fills, d'amor romeus, van als peus del gran martre Casanova, imatge de l'ideal que a tots empeny; les corones de flors dels jardins nostres, moren empeses per l'embat del temps; però queden per sempre, més preuades, les flors dels nostres cors i pensament. Si del passat les tristes veus ens parlen, per l'avenir nostra esperança creix: el *Resurrexit* florirà a les plantes de l'imatge exornada d'en Rafel! D'aquella sang d'herois que fou vessada, ton esperit, o! Patria, se'n nodreix, i ha de venir sens fer-se esperar gaire el fruit de tanta flor qui és a sos peus. Les dels jardins que ton terrè engalanen, de la teva riquesa son present. De la teva riquesa immarcessible són aquelles, aimades dels fills teus; aquelles, que per Tú en són tan ditxosos, que no desflora mai per mai el temps; aquelles, gran valer que són dels pobles, palmes i flors del cor i el pensament.

GRACIETA B. DE LLORENS.

Setembre 1916.

CRONICA DE CATALUNYA

El diumenge 23 del prop-passat juliol, l'«Orfeo Català», aquesta gran massa coral que no necessita el logis per a palesar la seva importancia, realitzà una excursió a la muntanya santa de Catalunya, al Montserrat excels, en celebració del 25 aniversari de la seva fundació, constituint aquesta visita al temple, on vinticin anys enera benei la senyera triomfant de l'Orfeo aquell exemplar patrici i bisbe que's digué doctor Morgades, un gran aconeixement artistic.

A l'arribar al monestir, l'Orfeo, els donà la benvinguda, beneint-los, el doctor Guillaumet, bisbe de Córdoba, i passant els orfeonistes pel mig d'una processó entraren a la immensa nau entonant el *Virolai*, del nostre gran Verdaguer. La gran gentada que'ls esperava s'extremí d'emoció davant l'incomparable grandiositat del quadre.

Seguidament l'Orfeo cantà la missa, que fou estrena; i acabada, el canonge de la Seu

de Vich, l'il lustre Mn. Collell, pujà a la trona i dirigí un eloqüentíssim discurs a la concorrencia. Acabà la seva oració amb aquest prec a l'Orfeo: « Vosaltres, que heu portat els vostres cants a Madrid, a París, a Londres, pocs dies abans de la paorosa guerra que assola al món, vaig a demanar-vos que si-gueu vosaltres els que, quan soni l'hora de la pau, aneu a Roma a cantar el gran Te-Deum de la pau sota les meravelloses voltes de la iglesia de Sant Pere en el Vaticà. »

Tres dies sojornaren a Montserrat els orfeonistes, essent objecte d'unànimes manifestacions d'apreci.

* * *

El mateix diumenge 23 se celebrà una gran Kermesse de Caritat, organitzada per l'Ateneu Autonomista del Districte III, al Parc Güell, desenrotllant-se un programa interessantíssim. Si hagués de nomenar un per un els elements que hi prengueren part, seria cosa d'omplir moltes fulles.

Començà la festa la banda de la Casa de Caritat, obeint al mestre Guiteras, executant la gran marxa de Tanhäuser i una audició de sardanes. Després gran carroussel, balls populars, jòcs atlètics, elevació de globos, etcètera, que constituïren la primera part.

Obri la segona el chor infantil «Mossen Cinto», entonant cançons i dances rítmiques. Seguiren varis artistes del Liceu amb fragments d'òperes i altres tonades. En Jaume Borràs recitant poesies. El boxejador mundial, Jack Jonshon, lluitant amistosament contra quatre aficionats, etcètera.

Finí la festa amb la representació de «La Alegria que passa», a l'aire lliure, en el gran teatre grec del cèlebre Parc, sota la direcció artistica de l'escenògraf Ros i Güell i d'en Josep Santpere.

No menys de deu mil ànimes concorregueren al festival, que resultà una cosa mai vista per la seva grandiositat i bellesa.

* * *

Ara us parlaré d'un fet ben lamentable, però que les circumstancies així ho han exigit. El plantejament, a un consell general de representants de l'Unió Catalanista, de la dissolució de l'entitat, basant-se en la seva inacció després de l'aprovació del seu liberalíssim missatge del 3 de gener de l'any 1915. Aquesta proposició éra prestigiada per la junta permanent.

Des de que la Unió aprovà les noves orientacions, s'ha produït entre els elements joves un esclat, millor dit, un desig d'actuar, de dur a la pràctica el contingut del missatge, fent-lo arribar al poble de Catalunya per a que, encarnant-lo, arribés a renovar la seva vida, i s'aconseguís, per aquest mitjà, la reincorporació de l'element jove més nombrós de la vida de la nació a l'exèrcit lluitador per a retornar-li la dignitat nacional.

Pot dir-se, però, que totes les energies dels joves s'aplegaren a l'entorn de la nova acció que, per mitjà de la premsa, s'emprengué el Comitè de Premsa de la Unió Catalanista amb les seves publicacions: «Renaixement» i «La Nació». En poc temps s'ha fet molta feina, però sens dubte aqueixa intensitat d'acció ha espantat als elements tradicionals de la U. C. avesats a la inacció, i no poguent seguir el camí dels joves en la seva ràpida i evolutiva acció, es quedaren enrera. Conseqüència de tot plegat, la junta permanent de la Unió proposà la dissolució de l'entitat, veient efímera l'acció realitzada per la totalitat dels elements seus.

El Consell General s'ha decantat per la continuació de la U. C. La junta permanent ha dimitit unànimament, i ara es nomenarà nova junta que regirà els destins de la Unió.

R. O. A.

Barcelona, agost de 1916.

FILIPINES LLIURE

La profecia d'en Josep Rizal, el màrtir de la llibertat de Filipines, acaba de tenir un feliç compliment. La cambra popular de representants dels Estats Units de Nordamèrica ha aprovat un projecte de llei segons el qual se concedeix a les illes Filipines la completa independència. Manca solament la sanció presidencial que, no cal dir, coneguda l'actitut de Mr. Wilson, serà favorable al projecte.

Un nou país s'incorpora definitivament al conglomerat universal de nacions lliures, mercès a la política proteccionista dels Estats Units. Aquest país, que's considera com un dels més avançats del món pels seus mètodes polítics i per la liberalitat dels seus homes preclars, quan se firmà el famós tractat de París que posà fi a la guerra que sostingué amb Espanya per la independència de Cuba, formulà una promesa que avui veiem complida noblement: Concedir a l'arxipèlac filipí, que llavors entrava en els seus dominis, la llibertat política bon punt les circumstàncies li fossin propícies.

Arràn d'aquesta solemne declaració sorgiren, de diferents països, veus que blasmaven contra una suposada política absorbent, imperialista, de nordamèrica, despreciant la paraula donada i mofant-se de la seva virtualitat. Val a dir per'xò que'ls països que més protestaven eren precisament els més aferrats als sistemes de govern autoritaris, els imperialistes per excel·lència, que cobejaven el que ells no podien obtenir per a satisfer sos insaciabls instints despòtics.

Amb la concessió de la independència a Filipines la gran república del nord es col·loca a la davantera del progrés i la civilització.

Ahir Cuba, avui Filipines, demà Puerto Rico, sens dubte, mercès a ella constitueixen llur patrimoni nacional a base d'estat disposant a son albir de llurs drets i privilegis.

Heu's-aquí com entenen l'internacionalitat del dret a regir-se per sí soles totes les nacionalitats, que haurien d'ésser intangibles, els homes de govern nordamericà. Heu's-aquí la política imperialista que tan blasfama ha estat. O, si tots els imperialismes fossin així! Nosaltres, que avorrim les ànsies egoistes, inhumanes, que mouen l'acció dels grans imperis, si l'imperialisme llur fos a faïçó del que avui exaltem, ens en declarariem admiradors fervents i entusiastes. Dissortosament l'imperialisme no és sinó la negació absoluta de tota llibertat, per tant està en pugna amb el nacionalisme que nosaltres sentim, el nacionalisme triomfant, el que imposa el voler seu a les desmesurades ambicions dels grans estats, perquè té la virtualitat i una força legal positiva i no és una fictícia valor estatal. No s'oblidi mai que l'afrosa guerra actual, nomenada de les nacions, ha estat promoguda per un plet nacionalista.

Polonia, Irlanda, Bohemia, Catalunya... davant la germana alçada a la categoria de nació lliure, confien en un proper resurgiment; i nosaltres, devots d'una ideologia nacionalista que, per ser internacional, és essencialment humana, sentim amb intensitat la satisfacció que promouen les santes lliberacions.

JOAN NUT.

CATALANS, GERMANS DE PATRIA

Es molt sensible no tenir assegurada la vida a una publicació catalana. RESURGIMENT, fundat amb els cabals d'un grup de bons patriotes, aspira a obtenir vida pròpia. Si esteu d'acord amb el seu criteri, sempre rectilini, i voleu tenir un periòdic que sigui expressió dels vostres sentiments, sotscriviu-se d'immediat a la nostra publicació. Fareu obra cultural, patriòtica i essencialment humana.

Sostenidors de "RESURGIMENT"

ARIAS, PIUS	MUR, ENRIC DE
CAIROL, MANUEL	NADAL i MALLOL, H.
COLOMER, FRANCESC	PAGÈS i SUÑOL, P.
CUCURELLA, JOÀN	RIAMBAU, JOÀN
ESTEVE, VICENS	RIVIÈRE, LLUIS
FLURIACH, LLUIS	SARDÀ i FORTUNY, O.
FRAXEDAS, RICARD	SIBILA, D.
GRAELLS, JOAQUIM	SOLER, AMADEU
JULIÀ i AUGÉ, J.	VILA i VALLÈS, A.
LLONCH, JOÀN B.	VILA CLARA, RAMON

NOVA ANTOLOGIA POETES CATALANS CONTEMPORANIS

A UN AMIC

Amic de l'ànima: ta ciutat deixa
i vina a nostra vila joiosa.
Passaràs una bella jornada
lluny del bullici.

Vina al migdia, quan el sol crema
com implacable déu, tota cosa,
que après se troba més regalada
l'ombra propícia.

La meva casa ja la concixes:
és alta i ampla i emblanquinada
i arràn dels arbres més ufanosos
de la riera.

Refet del tràngol de la vinguda,
seurem a taula. Tindrem les portes
gaire-bé closes per mor de vèncer
la clariana.

Per terme plàcid de sobretaula,
veuràs que aquella claror somorta
la gronxadora parant, convida
a entrebaltir-se.

Després a mitja tarda, quan puja
de marinada l'aura primera,
davant de casa, 'nirem a seure'ns
sota aquell arbre

que té la soca tan i tan ampla
que ni abraçar-la tres homes poden
i lluu en la copa tants mils de fulles
que el sol no hi entra.

Quin bo allavores, dintre son ombra
parlà una estona d'amor i versos!
Així devia fer sonà el plectre
el pare Horaci.

I, quan la posta ja s'insinüi
i alegri els aires la xerradiça
de l'ocellada cercant pels arbres
lloc per dormir-hi,

que és quan les barques triomfadores
i radiantes tornen a terra,
farem nosaltres la curta via
qui duu a la platja.

Veuràs en ella de mica en mica,
com s'hí acosta la xarxa plena
i, sota esquitxos d'aigua salada,
el peix com bota.

I heuràs llavors el pler altíssim
que dóna pendre'l amb les mans teves
i dur-lo a casa, regalimant-te,
pel sopar pròxim.

JOAN DRAPER.

LA CAPITAL DE CATALUNYA

Evolució progressiva de la ciutat

1714 - 1916

En la commemoració de la pèrdua definitiva de les llibertats catalanes, hem cregut d'oportunitat, valent-nos dels gràfics que publiquem, donar una lleugera idea del que era la capital de Catalunya en 1714 i el que és en l'actualitat.

Sentim no poder recórrer, per estar allunyats de la patria, als arxius on s'hi conserven les monografies i plànols de les diferents evolucions sofertes, per a treure'n les dades que'ns manquen i presentar als nostres llegidors una exposició minuciosa i autèntica, basada en verídics estudis dels historiadors de l'època. Hem de limitar-nos, amb més bona voluntat que coneixements, a tra-

sigué un bé per a la creixença de la capital catalana. En aquest barri tan típic, tan popular, a mesura que el mar s'enretirava hi naixien, com per encant, noves vivendes. Diria's que era una lluita entre el mar i la ciutat. Aquesta l'empenyia fermament, i sobre el terror conquistat hi plantava noves fites.

Per aquest caràcter genuïnament popular del barri, diu en Sampere i Miquel, no l'hauria enderrocant mai la Barcelona antiga. Els canons d'en Felip V i d'en Berwik ho arrisaren.

Sobre aquestes runes hi alçaren, com un infamant estigma, l'oprobiosa Ciutadela.

Vista del barri de Ribera, Torra Nova i moll de Santa Creu (1714).

çar un esboç que sintetitzi el que'ns proposàvem detallar.

En 1714, la ciutat es trobava casi cercada per poderoses muralles que, com és sabut, foren el recurs dels seus braus defensors per a sostenir un siti de més d'un any contra forces immensament superiors.

La destrucció del famós barri de Ribera o de la Vila Nova, situat a l'entrada de la ciutat per la banda nord del mar i el que sofrí més afroses conseqüències de la guerra,

Aquesta se mantingué tant de temps com romangué sepultat el sentiment de patria i llibertat entre els catalans. I així la progressió de Barcelona, que's pot dir data de mig segle a aquesta part o sigui des de que s'inicià el renaixement de la personalitat catalana.

El moviment popular revolucionari de l'any 1869, s'emprengué l'obra justiciera de derrocar la Bastilla catalana, i això signé l'inici de la gran meravellosa creixença.

Abans, però, la ciutat mateixa, sentint dintre ses entranyes l'anhel de millor vida, assaltà la Ciutadela en impetuosa avançada, i s'estengué enllà per la Barceloneta i per Sant Martí de Provençals, anul·lant d'aquesta faicó la pretesa vigilància de la fortalesa alçada per a imposar als catalans fidelitat a la causa dels borbons.

Derrocada la Ciutadela, l'ajuntament se feu càrrec dels deutes que a l'alçar-la havia contret l'estat per l'espoliació de propietats particulars, i encara avui hi han propietaris que sostenen plet per al cobrament d'allò que'ls hi va pendre Felip V...

Seguidament es construí el gran parc per a esborrar l'ingrata memoria de la Ciutadela, i els pobles de Sant Martí i el Clot s'ajuntaven a la ciutat, engrandint-la, eixamplant-la.

Després vingué la gran exposició universal de l'any 1888, obra del bon patrici en Francisco Rius i Taulet, que donà a Barcelona un renom mundial envejable. De llavors ençà l'engrandiment i embelliment de la ciutat s'ha intensificat d'una faicó tal, que s'en trobarien poques de ciutats tan febrores, de tan ràpida creixença com Barcelona.

Més tard, el 22 de maig de 1907, se aprovà el dictamen de la reforma interior, que'n aquell mateix any fou solemniament inaugurada.

I com si tot això fos poc, la futura Exposició Internacional d'Indústries Elèctriques produirà un canvi en la vista de conjunt de la ciutat, donant, a l'ensem, major i més ràpid impuls a la seva creixença.

La muntanya de Montjuïc desapareixerà amb tots els seus antres repugnants i misteriosos, sos hortets humils i ses fonts típiques. El Montjuïc macàbric, el de les males lle-

Perspectiva de la ciutat i el port, des de Montjuïc.

Panorama de Barcelona, en l'actualitat.

genges, el que està com una amenaça enclavada a l'entrada del port, sofrirà les conseqüències del progrés de la ciutat, per a transformar-se en verger immens que destrià odors damunt la Barcelona que l'adorarà.

L'actual conflagració ha fet aplaçar, indefinidament, l'exposició anunciada per al propi any; però els treballs de derrocament de la muntanya sinistra, continuen, i s'han construït ja alguns edificis, com són el gran passeig marítim, el replaneig del terreny, etcètera.

En un pròxim número pensem oferir als llegidors de RESURGIMENT una detallada relació del que serà la Exposició Internacional d'Indústries Elèctriques. Per avui direm solament que la exposició abraçarà una superfície total de dues centes hectàries de terreny. D'aquestes dues centes hectàries n'hi han ja cent destinades per als treballs preliminars d'emplaçament d'edificis que's preveuen, per a urbanització i per a traçar les vies d'accés a aquests nuclis d'edificació i demés.

La futura exposició ha desvetllat l'ànima de la ciutat, que es disposa a despendre's de tot allò que l'enlletgeix.

El casc antic se redueix per a donar lloc a les noves vies perfectament urbanitzades.

Des de dalt de les muntanyes del Tibidabo i Vallvidrera, es contempla el bell espectacle de la gran ciutat, banyada de sol, estesa al pla. Contemplant-la així, als ulls nostres, podem jutjar des d'el primer moment, per la gran massa d'edificis que's divisa, per l'amplaria de ses avingudes, pels seus florits jardins i per la ramor que sembla aixecar-se de la gran metròpoli, l'importància i l'hermosura d'eixa ciutat.

I girant la vista enrera, cap a la part oposada, els ulls atònits contemplen l'immensa extensió de muntanyes d'atapaïts boscs de pins que canten al contacte del vent un himne a la salut i a la vida.

I sí, baixant cap a la ciutat, ens inter-nom pels seus carrers i passeigs, nostre esperit se distreu davant les bellesa d'art antigues i modernes que atresora.

Immensos edificis s'aixequen mostrant la

sumptuositat de la nostra arquitectura, que va adquirint un sagell propi d'originalitat.

La ciutat, freturosa d'expansió, assalta els suburbis, s'endinsa pels camps, s'arrapa a les muntanyes; i arreu edifica, embellint-ho tot, dintre aquell marc immens, prodigiós, incomparable, que li donà natura per a ostentar dignament el ceptre reial del Mediterrà.

Vista de la ciutat, durant el siti de 1714.

DE L'ART MUSICAL

Ja ha plogut des de llavors. Era per allà els anys 1894 i 95 quan la famosa batalla musical de Barcelona: d'un costat el mestre Nicolau, de l'altre els *paqueños*. No en faré la història, puix fóra massa llarga, però tot barceloní que en aquells temps sentia afició per la música, s'en deu recordar bé prou.

Rancunies malsanes, apassionaments, enveges, coses ruïnes apartaren a l'honorable mestre Nicolau de la direcció de la Societat Musical «Filarmonica». Aquesta envià a cercar mestres francesos i belgues, però a pesar d'això sembla que, fóra el mestre Nicolau, tots els esforços d'ella no eren per a fer art, sinó per a tractar de fer petita l'alta personalitat del seu ex-director (cosa molt difícil), i pot-ser per això s'els coneixia a Barcelona pel calificatiu de *paqueños*.

Mestre Nicolau, però, sense fer cas de pe-

titeses, aixecà bandera i organitzà les famoses temporades de «Concerts-Nicolau», que foren, indiscutiblement, la regeneració musical del públic barceloní.

En elles se conegué la música de les capitals obres d'en Wagner i s'interpretaren les nou simfonies de Beethoven.

Les tretes de que's valien els *paqueños* per a restar públic als «Concerts-Nicolau», són de les més baixes. Recordem, entre altres, feien córrer la veu de que les artistes contractades a París i Bruseles eren *partiquinas*, i la orquestra estava composta poc menys que per cegs del Passatge Madoç. Fins un dia el «Brusi» va dir que «el mestre no's bellugava prou per a arrastrar les masses orquestrals.» I prou.

Tot lo escrit sembla que no vingui a conte, i sí que hi ve. Comença per demostrar que la mala avinença és ja antiga entre els músics i artistes catalans. Lluny de la nostra

terra mateix, podríem fer molt; però, dissortosament, sembla que som dignes continuadors dels *paqueños*.

D'uns quants anys ençà s'han format institucions de caràcter artístic, orfeons, societats, etcètera. Cauen totes o tenen una vida migrada. Per què? Molts diràn que aquí en té la culpa el materialisme, la vida anguniosa, i altres causes; bona part hi té tot çò dit, mes, creieu-me, ho portem a la sang.

Sembla que tot allò que té caràcter català, organització catalana, enlluerna de moment, però a seguit naixen recels, suspicacies, enveges que enrunen l'obra començada. Es vol trobar sempre lo dolent sens tenir en compte que res ha estat, des de la seva creació, perfecte. No es pensa pas en aplaudir el que de bo tingui, sinó a ridiculitzar aquells defectes, de fàcil correcció, si, bones a bones, es fessin veure als interessats. Tenim elements notables i no sabem valer-nos-en.

Convindria, per a donar-nos compte de les nostres forces, passar revista de l'intel·lectualitat musical catalana de l'Argentina. En altres escrits prometo ocupar-me'n. Per avui valgui lo esposat per a que cada català de cor faci un bell exàmen de consciència i per a clamar: No volguem ésser *paqueños*!

J. M. VÁZQUEZ.

TRISTA GESTA

Suara que acabem de publicar en les novelles fulles de nostra revista un article intitulat «Ego», en quin posàvem de gros relleu, amb força claretat d'expressió, i encara amb moltíssima més sinceritat patriòtica, l'egoisme personal català; aquell «jo» anti-pàtic i vanitós de quin parlàrem; el que ve a ésser el sagell amb que cloem qualque gesta sense mirament de cap mena, suara, repetim, vénen cabalment a donar-nos la raó les recents noves, espargides arreu per la premsa de la gran urb catalana i, molt particularment, per les revistes que s'especialitzen en assumptes d'art.

El fet ocorregut, tan immodest com incongruent, quin, amb prou raó, irades, detallen punt per punt les publicacions barcelonines, és, des de qualsevulla manera que's miri, vergonyosament atrevit, inoït, si vol calificar-se amb exactitud de concepte; intolerable a cap eminència artística, sigui de l'alçaria que sigui, surti d'on surti, i molt menys quan aquest fet prové d'un actor de categoria, per cert ben discutible, quin actor, per ésser en les actuals circumstàncies el darrer recurs de sosteniment del nostre teatre, — un aprofitall, — la petita i migrada mostra, com si diguéssim, d'aquella niçaga de comedians admirables que un jorn, força venturós per a l'art propi de Ca-

talunya, assoliren amb fermesa ostensible el ceptre de la teatralitat més pulcra, servint de meravellós exemple enfront de qualque teatre universal, i també de franca comparança amb la més perfecta escola escènica, s'ha nodrit sense gens de cura, fins arribar-se a empatxar, dels adjectius estimuladors i llegoters que li esmerçaren pròdiga i palesament uns i altres, tornant-lo més vanitós i ensupervit del que era abans, perquè a ell li manca talent, criteri i mesura per a sapiguer fins i aon arriba la propia valúa i la significació apropiada de tantes alabances.

Unes lletres de motllo, — ignocentíssimes lletres! — més o menys grosses, més o menys negres, més o menys «calificadores», fixades sense cap malícia, — ben de segur, — en el cartell anunciador per a l'estrena de «Els Emigrants» de nostre brau i potentíssim Ignasi Iglesias, varen ésser el «poderós» mòbil qui fes recular la paraula donada per en Jaume Borràs, — qui devia encarregar-se del protagonista, — poques hores abans de que tingué lloc a Terrassa la primera representació; en Jaumet, — com familiarment se l'anomena, i així mercix se'l segueixi nomenant, — va sentir minvats sos mèrits i qualitats d'actor «eminent» per mor del tipus capsaler imprès en un cartelló; i, per'xò només, va remoure's, posant-se a la vista de la gent crehuda, qui ja contava, segura i convençuda, amb la salvació i resurgiment, ad més, de la escena catalana, per obra i miracle del nou Radamés, la petitesa esperitual de l'artista apòcrif, enlairat a la categoria de «primer», mercès a la manca d'altres elements que li servissin d'espill aon poder veure ben clares i sense engany ses qualitats de còmic capdal; irreverent, com artista; inculte, com a home; mancat de tota consideració patriòtica, com a català; res hi hagué que deturés sa trista, sa migrada gesta, quina va posar-se de bon relleu amb altra gesta noble, enlairada, coratjosa, enèrgica, ensem que exemplar i esperitualíssima: la del magnànim Iglesias, apropiant-se, com ho feu, de la creació seva, i fent-se deliciós intèrpret de ses idees.

Mes, el cas aquest no és pas nou, no direm solament en nostre teatre; és aquest un cas de caràcter universal, tenint en compte la idiosincrasia i la moralitat de l'histrionisme en totes les edats i pobles; i pensem, també, sens erro, que no serà pas aquest el darrer cop que's mostri amb tota sa dolorosa nuesa.

A propòsit d'això, ens vénen a la memoria fets parions al relatat, quins, en aquella data, — ja llunyana, — senyalaren el començ del fi de nostre malaguanyat teatre. Fou això:

Quan la mort d'en Joaquim García Parreno, qui compartia en aquella memorable època la direcció del teatre català instal·lat en el «Romea», amb en Lleó Fontova, el més gloriós i més personal de nostres actors, aquest va quedar sol com a únic i suprem capdavanter de la companyia eminent; la direcció exquisida i eficaç d'en Fontova durà

bastant de temps. Mancat, com allavors estava nostre clàssic teatre, d'una figura que, com a galant de caràcter o primer actor, podés omplena el buit deixat per aquell il·lustre comediant que s'anomenà Parreno, l'Iscler Soler va intentar, — però inutilment, — d'assolir el lloc capdal, i malgrat haver estrenat els primers papers en «El forn del rey», «Joàn Blancas», «Almodis», etc., etcètera, — sempre sota la direcció d'en Fontova, — no pogué conseguir-ho. Sa obstinació va fer bona creixença, i anava fins a despendre's, per a conseguir aital intent, de son veritable genre, en quin hi ha brillat poderosament l'Iscler Soler, conquerint-hi amb aquells papers genèrics, interpretats a meravella de tan ben fets com els feia, el merescut renom que l'acompanyà sempre i que'l revestí de gloria fins l'hora de sa molt sentida desaparició.

Ja tenim que'l fracàs d'en Soler, com a primer galant, va imposar noves orientacions a sos empresaris, donant-se el cas a les hores de l'arribada a Barcelona d'en Teodor Bonaplata, procedent d'aquesta part d'Amèrica, qui, tot seguit, ajustant tractes amb l'empresa del teatre Romea, va ocupar el lloc, fins allavors en vaga, de primer actor i director de dit teatre en el renglè dramàtic. La dualitat directriu d'aquella nova època es composava, doncs, d'en Lleó Fontova i del ja anomenat Teodor Bonaplata; emperò, com que una inadvertida circumstància o tolerant passivitat de l'empresa va donar ales a quiscuns d'aquells comedians, deixant-los-hi dirigir certes i contades comedietes, en quines no hi prengué part en Fontova, des de l'instant aquell en que feu entrada el nou component, el «jo qui sóc?» de tots els directores improvitzats d'aquella casa, va desvetllar-se sobtadament imposant condicions exigents als empresaris; — ixaó sí, tan sols per a governar, que si haguessin estat exigencies per la puja de sòu, aquells senyors Esteves freturosos i empedreïts no les haurien pas concedides; — i ja tenim que, en la nova temporada, aparegueren les llistes de companyia i tots els gràfics de propaganda del «Teatre Català» rublerts de noms i de retrats, corresponents als *set directors*. En Frederic Soler, — Serafi Pitarra, — com a director artístic; en Lleó Fontova, com a director suprem i amb tota mena de facultats impositives damunt la companyia en pes, fossin o no «manaires»; i els demés, Teodor Bonaplata, Iscler Soler, Joàn Isern, Armengol Goula i Frederic Fuentes, *directores en sus comedias!*... A! i molta cura amb les lletres de motllo: ni més xiques ni més grans, ni més blanques ni més negres, ni més primes ni més groixudes les dels uns que les dels altres.

Per a finir, recordarem una anècdota curiosa ocorreguda poc fa: Devia celebrar-se a Barcelona una funció de caritat, i allí es trobaren cabalment, — tan sols de pas, com les aurenets, — l'exquisit Borràs i la dilecta

Xirgu, amb el concurs de nostres emigrats actors capdals, quins devien encarregar-se dels primers papers de «María Rosa», pensaren els organitzadors, no sense raó, recullir molts de cabals; doncs, bé: nostra dilecta Xirgu es negà, moments abans, a pendre part en dita obra, — ço mateix que'l bon Jaumet, — i, també per idèntics motius que'ls que ha tingut en Jaumet, per a renunciar al gran honor que li feia l'Iglesias confiant-li l'estrena del protagonista de sa darrera fecunda producció teatral.

I nostre bon poble, sempre pacient, tolerant, amable, i, més que tot això, clementíssim i pietós amb nostres còmics i amb ses tristes gestes, exclama: Pèrona'ls, Senyor, que prou sabem el què fan!... *acabar d'enrunar nostre desventurat teatre; acabar d'avorrir al públic que'ls aixecà fins aon ells arribaren; i acabar de vetre vengonyosament, enjouant-los, a nostres dramaturgs il·lustres.*

SENSUS.

CATALANOFOBIA

Es l'eterna lluita. S'en mor un i en naix un altre, aquest se convenç de l'inutilitat dels seus lladruccs i en surt un de nou prenent eclipsar al sol.

Aquesta vegada li ha tocat la reva al senyor Josep Maria Salaverría, qui des de les pàgines de «La Nación», el gran diari argentí, fulmina anatemes contra Catalunya.

El cronista, amb no dir res absolutament que no hàgim sentit a milers de vegades, cau en un comble de negacions i contradiccions i, sobre tot, en un profunde desconeixement de les coses que s'obstina en conèixer amb mestria.

No pretenem comentar un per un els paragrafs de la desdixada correspondència, puix a més de fer-nos pesats ompliríem varies columnes, i RESURGIMENT, mentre sigui mesader, no permet la molta extensió de les col·laboracions. Comentarem solament les conclusions que fa el cronista.

Diu, en síntesi, el senyor Salaverría, que'ls catalans som ambiciosos i que volem enterrar Espanya per a que surgeixi una Catalunya potent. Afegeix de retruc que això és una idea suïcida, car la idea espanyola és una cosa creada, mentre la idea catalana és una incògnita. Això dit així, ampulosament, des de les columnes de «La Nación», on, per dissort, no hi apareix mai cap firma de les mentalitats catalanes, produeix un efecte perjudicial per a Catalunya, car no tothom coneix la nostra patria, i fins molts catalans que no tenen format un concepte prou just de la causa catalana, poden sentir certs dubtes.

Però el senyor Salaverría no veu que tractant-nos de mercaders i egoistes desfà ell mateix la falsa suposició. Si fóssim lo que ell

diu i fos veritat el raonament que exposa de la elasticitat de la idea espanyola, el nostre pregonat mesquinisme, ens convertiria en aduldors i seguiríem la corrent per a avassallar i engolir a fi de saciar nostres cobejances. Però és que'l cronista, en la seva ignorancia crassa de l'ideal català, confon les causes i exposa com un ideal mesquí i egoista la nostra esperitualitat mancada de baixes ambicions que clama per la llibertat de les diferents nacionalitats que garbelladament componen l'estat espanyol.

Pregunta el senyor Salaverría: Per què els catalans no's fan amos i governadors d'Espanya? No veu que precisament això seria un crim de lesa esperitualitat catalana i la més gran negació de nostres ideals llibertadors. Quants disbarats fa dir la catalanofobia!

d'aqueix lligam, d'aqueixa elasticitat de la idea espanyola que pregona el senyor Salaverría.

Ja veu, doncs, el cronista que això del suïcida català és tan sols un espanta-pobres de esperit. Nosaltres repetirem en canvi el que s'ha dit diferents vegades: «Que lo que més ha triomfat de la vida esperitual catalana, allò que ha atravesat més fronteres és, precisament, el que s'ha manifestat més català, i en la literatura en tenim exemples vivents en aquells autors que sols han produït en llengua catalana, com els Guimerà, Rusiñol, Narcís Oller, Verdaguer, etc., etc.»

Finalment, el cronista afirma que l'existència del catalanisme naix i creix de la decadència d'Espanya, i a continuació afegeix que Espanya seguirà sempre ascendent. A més de que no sabríem desxifrar aqueix ga-

Apai de germanar, cobebest en el Centre Català de Montaner, el dia 19 d'agost prop-passat.

Ara anem a un dels punts més principals de la correspondència i que és el que surt a col·locació a cada pàs.

Segons el cronista, els catalans som suïcides perquè ens tanquem dintre un cercle reduït i pretenem acomodar un elefant en el quiosc d'un zoo (imatge piramidal); no volem veure que les nacions de llengua hispana son immenses, mentres que les de llengua catalana són reduïdes, lo que priva l'expansió catalana.

Fa sigles que aqueix fenomen existeix; les repúbliques llatino-americanes, llevat del Brasil, totes són de llengua castellana; i ara preguntem nosaltres: Ha estat això un obstacle per a que França, Italia, Anglaterra, Alemanya, etc., etc., exercissin sa lliure expansió esperitual i material per terres centre i suramericanes? I, reduïnt l'exemple, preguntarem: Quins autors han estat més lleigits, els espanyols o els de les nacions indicades? Posem aqueix exemple concret, car és la branca de la producció espanyola que més de dret hauria de tocar els resultats

limatíes que permet reconèixer en un mateix moment històric la poixança i la decadència, direm que pot-ser és lo més encertat que diu el cronista en el transcurs de la seva desdixada correspondència.

Tal vegada, si els nomenats reis catòlics en lloc de fomentar la castellanització de les diferents nacionalitats que llegaren a la Unitat Espanyola; si en lloc de centralitzar a Madrid l'organisme absorbent de totes les energies de tal unitat, convertint-lo en un paràssit que ha vingut absorbint la sang vivificadora de les regions, despullant a les nacionalitats de tots els seus furs; si l'estat espanyol, en lloc d'ésser un instrument de opressió, hagués creat una federació autònoma que hagués permès el lliure desenrotlle de les energies i el lliure albir dels sentiments, dels usos i costums; i, sobre tot, si no haguessin pretès ofegar l'idioma, que és l'ànima eterna i perpetua de les nacionalitats... en fi, si Catalunya s'hagués trobat tan bé dintre el règim creat, per conseqüència lògica la revolta no hauria existit en cap

moment; però, per dissort o per sort, ha estat tot al revés i, forçosament, Catalunya ha vingut clamant per la seva llibertat, protestant de tota opresió i semblant arreu els ideals lliberadors que tard o d'hora han de portar a la federació hispànica, i, fins pot-ser, a la somniada federació ibèrica.

Mentrestant, els catalans seguirem el camí

de l'ideal; però hem de tenir en compte que aqueix camí no fóra dreturer si en tot lloc no'ns manifestéssim tal com som... ço és: catalans abans que tot.

LL. SUBIRACHS I CUNILL.

Río IV, setembre de 1916.

XHOMENATGE AL MALHAURAT MESTRE GRANADOS

Com ja anunciàrem en el número anterior va celebrar-se, en el teatre Victoria, el festival artístic organitzat pel «Casal Català», en homenatge a l'infortunat mestre Enric Granados, tràgicament desaparegut en la malvestat ocasionada amb el torpeujament del vaixell «Sussex» per un submarí alemany.

A continuació, la senyora Aznar interpretà al piano, d'un mode impecable, el recull «Bocetos», del mestre homenatjat, sabent donar-li la emotivitat i sentiment que requereixen aquests apunts tan delicats. «La campana de la tarde», sobre tot, causà al nostre esperit una agradable impressió.

Als justs el·logis prodigats a la notable concertista, hi juntem la nostra felicitació entusiasta.

Seguidament, la senyoreta Tasso, distin-

reix un especial el·logi l'infadigable mestre Vilatobà, el·logi que fem extensiu a tots els orfeonistes.

Pecariem de parcials i d'insincers si no dèiem que «Negra sombra», dita d'una faïçó magistral, suavitzà el regust que'ns deixaren les demés obres, puix no foren cantades com habitualment les sentim pel mateix Orfeó. Fem aquesta advertència, lleal i noble, enduts per la pruitja de voler el perfeccionament artístic del benemèrit «Orfeó Català». Així creiem ho entendran els seus dirigents. I ara que hi som posats recomanem, també, s'abstinguin en lo possible de repetir les obres, puix ademés de perdre, amb la repetició, molt de la seva valor, s'esposen, i això passa sempre, a no donar-li tan bella execució. Sols en casos com amb «Negra sombra» es justifica la repetició.

Tot català té el dever moral d'ajudar al sosteniment d'escoles catalanes, inscrivint-se soci de l'«Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana».

Aspecte que ofería la sala del teatre Victoria, en el festival, celebrat el dia 20 d'agost prop-passat, en homenatge al malhaurat mestre Granados.

El teatre presentà un brillant aspecte, si bé, donat el caràcter de la vetllada, era d'esperar, i encara més per la confecció del programa que anà a càrrec de l'«Orfeó Català», poeta Marquina, senyoreta Rosina Tasso i senyora Carme Aznar.

Començà la massa orfònica, amb obres de Morera, Vives, Marcet, Lambert, Freixas i Bartomeus, que constituïren la primera part.

Inicià la segona, nostre compatrici, il·lustre autor de parla castellana, l'Eduard Marquina, qui llegí, d'una faïçó brillantíssima, una bella pàgina dedicada a l'insigne autor de «Goyescas». L'hermosa oració, escrita en castellà, valgué a son autor un aplaudiment unànim de l'auditori, qui en restà meravellat. Per a correspondre al públic, que no's cançava d'aplaudir, en Marquina, amb perfecta dicció, recità una poesia seva, molt notable.

gida sopràn, cantà, amb molt amor, unes tonades de l'òpera «Goyescas», acompanyada al piano pel mestre Pere Bosch. El públic premià la seva labor acurada amb una ovació que's feu més aixordadora i frenètica quan la gentil compatriota nostra besà la cinta catalana que, junt amb altra d'argentina, relligava la toia que li ofrenaren. Aquest detall causà un esgarrifament de joia que palesa obviament la vitalitat del sentiment de patria en el cor dels que vivim allunyats d'ella.

La tercera i última part sigué, també, a càrrec de l'«Orfeó Català», qui ens feu sentir obres de Clavé, Montes, Mas i Serracant, Saint-Saëns i Grieg.

Mereix esmentar-se la perfecta execució de «Negra sombra», balada gallega del mestre Montes, que tingué de repetir-se degut a les insistències de l'auditori, Per ella me-

JOCS FLORALS-Any IX

CONREUADORS DE LA LLENGUA CATALANA:

Mantenint la bona costum iniciada fa vuit anys en aquestes riberes del Plata, el «Casal Català», centre de cultura de Buenos Aires, va a celebrar la festa dels Jocs Florals, per a que poseu una vegada més les vostres armes, poetes i prosadors, al servei del que constitueix l'ànima de la nostra Patria.

En honor a la Llengua Catalana, se celebrarà la poètica festa d'enguany, el dia 3 de desembre, repartint-se els premis sota el següent

CARTELL

PREMIS ORDINARIS:

Flor natural. — Aquest premi, nomenat d'honor i cortesia, ofert per la secció de senyorettes de l'«Orfeó Català», de Buenos Aires, s'adjudicarà a la millor composició en vers sobre tema que's deixa al bon gust i lliure elecció de l'autor. Segons la bella costum establerta en aitals festes, el qui obtingui aquest premi deurà fer-ne present a la dama de sa elecció, la qual, proclamada Reina de la Festa, farà entrega dels altres premis als que guanyadors ne siguin.

Viola d'or i argent. — Es concedirà a l'autor del millor cant a la fè.

Englantina d'or. — Es donarà a la millor poesia de tema patriòtic o que conti fets històrics de la nostra terra.

PREMIS EXTRAORDINARIS:

Premi del «Casal Català». Un objecte d'art, a la millor composició en prosa.

Premi de l'«Orfeó Català». Una medalla d'or, a poesia de tema lliure.

Premi del «Centre Català» de Buenos Aires. Un objecte d'art, a poesia de tema lliure.

Premi del «Centre Català» de Mendoza. Una medalla d'or, a poesia de tema lliure.

Premi del «Centre Català» d'Assumpció (Paraguai). Un objecte d'art, a poesia de tema lliure.

Premi del «Centre Catalunya» de Tucumàn. Un objecte d'art, a poesia de tema lliure.

OBSERVACIONS:

Totes les composicions han d'ésser escrites en llengua catalana, acceptant-se les variants valenciana, mallorquina i provençal.

Els premis ordinaris s'adjudicaran exclusivament a poetes catalans residents a suramèrica.

Els autors de fóra de la capital vénen obligats a nomenar un delegat que'ls representi en el cas d'ésser premiats i no poguer assistir. El nom del delegat deurà enviar-se en un plec clòs, apart del que contingui el nom de l'autor.

El Jurat Calificador està facultat per a concedir accèssits o mencions honorífiques als treballs que se'n facin mereixedors.

Tots els treballs han d'ésser escrits en lletra clara i ben llegible, i remesos abans del 20 de novembre prop-vinent, a les 7 p. m., a la secretaria del «Casal Català», San Juan, 782, acompanyats d'un plec clòs que contingui el nom de l'autor i, visible, el nom i lema de la composició.

No s'entregarà cap premi als autors que, en lloc del seu veritable nom, facin ús d'un pseudònim, anagrama o altra senya particular.

Tots els treballs han d'ésser originals i inèdits.

El «Casal Català» reserva's la propietat dels treballs premiats, fins al terme d'un any.

El veredict del Jurat Calificador és inapelable.

Que l'alta inspiració sigui senyora de vostra pensa per a cantar amb esperit ben català la Patria, la Fè i l'Amor.

Que la justícia i bon acert acompanyin a l'honorable Jurat Calificador en sa difícil tasca.

Fou redactat i firmat el present cartell a Buenos Aires, a 20 d'agost de 1916. — El President del «Casal Català», *Manel Carol*. — El Secretari, *Tomàs Fàbregas i Isern*.

IMPORTANT. — El nom dels membres del Jurat Calificador i la llista completa dels premis extraordinaris, seran publicats en cartell suplementari.

REVISTA DE REVISTES

IDEAS. — *Revista bimestral, orgue de l'Ateneu d'Estudiants Universitaris. Buenos Aires, juliol de 1916.*

Hem rebut el número 6 d'aquesta important revista, alt exponent de la joventut intel·lectual argentina.

Conté un sumari selecte i variat, degut a firmes de joves que senten dintre llur els bategs d'una ideologia moderna i renovadora.

En un comentari, signat pel director de «Ideas», senyor Josep M. Monner i Sans, sobre el problema nacionalista català, hi trobem obviament palesat el pensament de les generacions novel·les envers la raó de les nostres justes demandes nacionals. Heu's aquí com afirmen l'existència de la nacionalitat catalana: «Pero hoy por hoy es Cataluña la nación Catalana, parte constitutiva de una futura Confederación Ibérica — la avanzada alerta, la vanguardia animosa que camina en pos de un ideal, henchida de entusiasmos y plétorica de energías.»

Conté, además, treballs signats per O. Loudet, C. Méndez Calzada, Carles C. Malagarriga, Sara Alabés, A. de Vedia, Albert Pálcos, Vicens D. Sierra, Albert J. Rodríguez i A. Britos Muñoz.

Regraciem a «Ideas» la deferència tinguda amb nosaltres enviant-nos el volum que comentem, deferència que RESURGIMENT retribueix establint, ben agraçosament, el canvi.

N. i M.

NOTICIES

✕ El dia 12 del passat s'inaugurà el nou estatge social del «Casal Català de Bahía Blanca» amb una festa que constituí un esdeveniment social i artístic. Se representà, per un notable quadre escènic, «María Rosa» del gran Guimerà, obtenint tots els interpretadors entusiastes aplaudiments de la concurrença que omplia, fins a no cabre-hi, el gran saló i passadïços.

La manca d'espai ens priva de fer-ne una ressenya extensa com era nostre propòsit.

Avant, germans, i que la patria inspiro tots vostres actes.

✕ Degudament informats, ens plau fer una aclaració a la notícia publicada en el número anterior referent a la comunicació dirigida al representant de la nació francesa amb motiu de l'honor conferit a la llengua catalana.

Foren dues les entitats — Montepío de Montserrat i Casal Català — que amb la firma dels presidents llurs dirigiren un missatge d'agraïment al president de la República Francesa i al diputat català al parlament de França, en Manuel Brousse, qui logrà, amb les seves gestions, aquell benifet otorgat.

✕ El dissapte dia 26 del prop-passat mes, l'eximi poeta català i intel·ligent musicòlec, en Jeroni Zanné, donà una conferència, glossant l'obra del gran Schumann, en el saló «La Argentina», amb motiu d'una audició selecta organitzada per l'Associació Wagneriana.

L'erudita disertació del senyor Zanné si gué acullida amb franques i espontànies manifestacions de plaer.

No cal dir com celebrem el triomf assolit per nostre distingit compatrici.

✕ Per la premsa arribada de la patria, ens enterem de la recepció dispensada a nostre particular amic el doctor Antoni de P. Aleu, per les altes autoritats de la Mancomunitat de Catalunya, Museu Social i societat cívica La Ciutat Jardí.

Ens congratulem d'eixes proves de consideració i estima envers el patriarca català qui en terres americanes ha mantingut sempre el sagrat culte a les coses de la terra que li donà vida i caràcter.

✕ A una edat molt avançada ha deixat de existir, el mes passat, a Montevideo, on residia des de molts anys, el venerable doctor en Francisco Suner i Capdevila.

Les seves idees lliberalíssimes, sustentades amb braó i dignitat, el portaren a aquestes riberes fugint de la tirania d'Espanya, quin govern el perseguí per haver col·laborat a l'implantament de la desdixada república després de la revolució de setembre.

El doctor Suner i Capdevila ha baixat a la fossa amb l'afecte de tots els qui tingueren la sort de tractar-lo.

Ens condolim de la mort del nostre patrici il·lustre.

✕ Nostre distingit amic i col·laborador en Ll. Subirachs i Cunill, ha acceptat la representació de RESURGIMENT a Río IV (Córdoba)

Així mateix l'entusiasta patriota en Ramon Sol, qui resideix a Assumpció (Paraguai), s'ha fet càrrec de la corresponàlia d'aquest periòdic a aquella capital.

Regraciem als dos amics l'interès que manifesten per la vida de RESURGIMENT.

✕ Per excés d'original ens veiem obligats a retirar d'aquest número molt material que ja teníem compost. Per aquesta mateixa raó no'ns és possible continuar les Normes Ortogràfiques, que aniràn en el pròxim número.

AVIS D'ADMINISTRACIO

A l'objecte de regularitzar la part administrativa, preguem a totes aquelles persones que reben RESURGIMENT i vulguin continuar rebent-lo, se serveixin enviar, com més aviat millor, la seva conformitat amb les condicions de abonament. De no fer-ho, considerarem no'ls hi plau el periòdic i, per tant, des de'l número vinent deixaràn de rebre'l.

Gran empori de DISCS i FONOGRAFS

Compra - Venda i Canvi

PORTUSACH i FAMADAS

:: Discs dobles, des de \$ 0.50 ::

Canvi disc en bon estat, abonant \$ 0.25

:: Vendes a l'engros i al menudeig ::

Independencia, 1005 - 1007 - Sucursal: BERNARDO DE IRIGOYEN, 1120
Buenos Aires

TALLER DE BARRETS A MIDA

DE

EVARIST CLOTAS

Especialitat en Compostures de Panamás i Feltre

Barrets de palla. Gran assortit

Chacabuco, 578

Buenos Aires

Teodomir Suñé

Escriu

Sarmiento, 385 - U. T. 1345, Avenida

RESURGIMENT

PUBLICACIÓ MESAL CATALANA

CONDICIONS D'ABONAMENT:

Trimestre. \$ 1.—

Semestre. „ 2.—

Número solt. „ 0.30

Quota de cooperador (mesal), „ 1.—

Redacció: México, 1354.

Administració: Cangallo, 828, llibreria

Unió Telef., 3323 (Llibertat)

“RESURGIMENT”

Publicació mesal catalana

Administració: CANGALLO, 828

Senyor Administrador de “RESURGIMENT”

*Molt senyor meu: De conformitat amb les condicions d'abonament li agrairé m'ins-
crigui sotscriptor de “RESURGIMENT” per a un*

Nom i cognom

Adreça

Per bons articles, per Especialitats de Catalunya
i per óptimes mercaderies de la Granja Montserrat (Lincoln) F. C. O.

VISITIN LES CASES:

FRANCESC TORT "El Cap Bernat"

Carrer LIMA, 688 al 700

Coop. Telef. 1521 (Central) - Unió Telef. 5340 (Llibertat)

i al carrer PICHINCHA, 180 (entre Alsina i Victoria)

Cooperativa Telefónica 741 (Central)

DEMANIN CATALEG DE PREUS

REMISIONS A TOTARREU

GRANS ESTABLIMENTS

DE CALÇAT

LA MARINA

J. VALLDOSERA & CIA.

TELEFONS | Coop.: 4 5, 3826 (Central) - 3 nord - 491, 1757 (Central).
Unió: 1417 (Juncal) - 1731 (Llibertat).

Article 0480 - M. Reclam
BOTA xarol, panyo, cosida sola croixada... 9.90

CASES DE VENDA:

Santa Fe..... 2273
Tucumán..... 399
Santa Fe..... 1957
Sarmiento 1499
Santa Fe..... 2051

Buenos Aires

LES CASES MILLOR ASSORTIDES
EN CALÇAT DE TOTES CLASSES
PER A HOMES, SENYORES I NENS

Article 2893. - Reclam
BOTINA doble sola, folre de caño... 9.90

NOSTRES TALLERS SON ELS MES IMPORTANTS DE SURAMERICA
S'envia a l'interior contra gir postal, acompanyant 0,50 centaus per al paquet postal

LLIBRERIA, PAPERERIA,
IMPRESA, ENCUADERNACIÓ

A. SOLER

CANGALLO, 828 - Buenos Aires

Unió Telef., 3323 (Llibertat)

Targetes de visita, classe fina, a 1 \$ el cent

LLIBRES EN CATALÀ

OBJECTES
D'ESCRITORI,
LLIBRES
COMERCIALS,
CARNETS - NOTES,
BLOCS,
REGISTRADORS, etc.

LLIBRES DE LITERA-
TURA, FILOSOFIA,
HISTORIA, GEOGRA-
FIA, DRET i LEGIS-
LACIÓ. MANUALS
CIENTIFICO-PRACTICS
DICCIONARIS, etc.

LES PEDRES DE COLOR I LA SORT

Des de la més llunyana antiguitat s'ha atribuït a les pedres de color, virtuts que sempre s'han comprovat. Aquestes pedres deuen ésser usades per a que donguin sort, segons en els mesos en que s'ha nascut.

Gener... Topaci	Maig... Esmeralda	Setembre... Zafir	Colomb
Febrer... Amatista	Juny... Peridot	Octubre... Turmalina	
Marc... Rubí	Juliol... Cornalina	Novembre... Obsidiana	
Abril... Zafir	Agost... Granat	Desembre... Sardònia	

Racomanem a les persones que vulguin posseir un anell o agulla amb la pedra que li correspongui, dirigir-se a la Casa Prats, única joieria que té l'assortit complet.

Les persones de l'interior, poden demanar-les per carta, remetent l'import per giro o contra reembors. Aquesta oferta és únicament com reclam.

Casa PRATS - Alhages d'ocasió - Cangallo, 739 - BUENOS AIRES
U. T. 1729, Av.

Llibreria i Papereria "EL CONGRESO"
Impremta, Encuadernació, Llibres en blanc

ABUYÉ i CIA

Obres completes de Mossén J. Verdaguer,
Edició de luxe. Geografia general de Catalunya.
Próximament gran assortit de llibres catalans

RIVADAVIA, 1865 - BUENOS AIRES

CONCURSOS D'HISTORIA DE CATALUNYA

DE LECTURA I ESCRITURA EN CATALA

Subvenció a escoles. Creació de càtedres de literatura i tot el que's refereix a l'enaltiment i difusió de la llengua i historia catalana.

Acció patriòtica i cultural de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana

Quota mesal: \$ 0.60 m. n.

Delegació: Callao, 511 - Buenos Aires